

PM - Historik Njurunda prästbol 1:19, 1:107.

Bakgrund

Stadsbyggnadskontoret, Sundsvalls kommun avser upprätta en detaljplan omfattande två fastigheter i Njurundabommen. Syftet är att möjliggöra byggnation av bostäder på området. Som ett led i att avgöra om marken kan vara belastad med föroreningar på grund av tidigare verksamheter eller markanvändning har denna historiska inventering utförts av Mark- och exploateringsavdelningen. Aktuella fastigheter som berörs av den nya planen är Njurunda prästbol 1:19 samt Njurunda prästbol 1:107.

Figur 1 visar läget för fastigheterna inom området för Njurundabommen.

Figur 1. Kartunderlag, Njurundabommen. Källa: Sundsvalls kommun, open e-map.

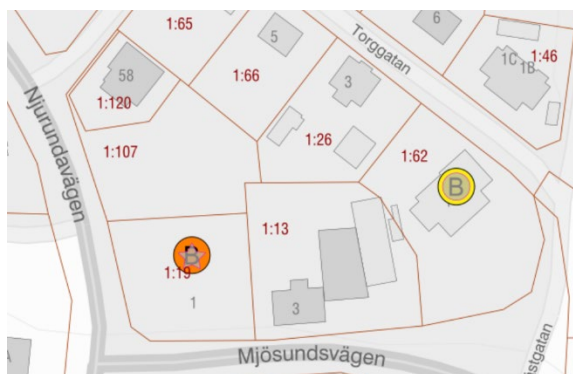
Sundsvalls kommun äger dessa fastigheter och de nyttjas i dagsläget både som gräsyta/parkmark (fastighet 1:19) samt grusad parkeringsyta (fastighet 1:107) intill närliggande gatukök som ligger på fastigheten 1:120. (Se figur 2 och 3.)

Åtgärdstyp: Schakt

Datum (Åtgärd): 2005-06-01

Beskrivning (Åtgärd): Området är utrett och åtgärdat så det kan användas för bostäder eller parkmark med undantag från uttag av grundvatten för dricksvatten. Detta pga att det finns petroleumprodukter i grundvattnet. Ånga i byggnad och skydd av ytvatten ska vara beaktat.

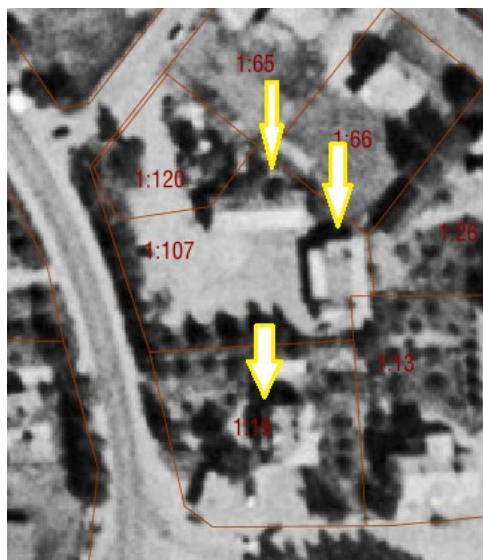
En bil- och mekanisk verkstad har legat på en intilliggande fastighet (Njurunda prästbol 1:62) vilket i dagsläget finns kvar på samma plats. (Figur 4) Objektet är klassat som bransch-/riskklass 3 med status ”identifiering avslutad – ingen åtgärd”. Detta objekt bedöms inte ha någon inverkan på markens egenskaper för de fastigheter som är aktuella i denna genomgång.

Figur 4 Kartbild över aktuella fastigheter tillsammans med identifierade verksamheter enligt MIFO-registret.
Källa: Sundsvalls kommun, open e-map.

Tidigare markanvändning

Njurunda prästbol 1:107 visar på flygfoto från 1960 samt 1975 att byggnader har funnits inom fastigheten. (Figur 5 och 6)

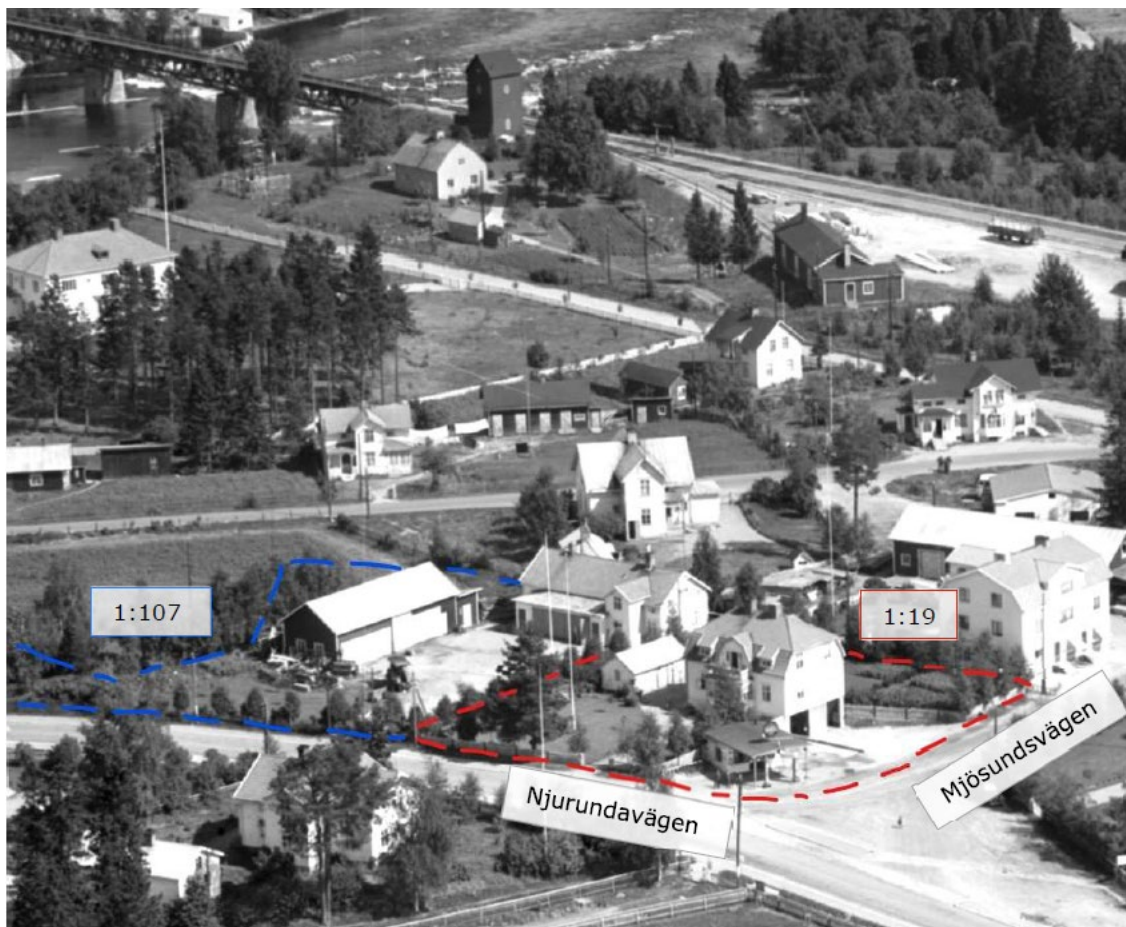

Figur 5. Flygfoto 1960, byggnader markerade.
Källa: Lantmäteriet

Figur 6. Flygfoto 1975.
Källa: Lantmäteriet

Det finns ingen information i kommunens bygglovsregister kring dessa byggnader. Genom sökningar i fastighetsregistret har uppgifter framkommit att fastigheten exproprierades 1986 från kyrkan till kommunens ägo. Fastigheten tillhörde då stamfastigheten Njurunda prästbol 1:1, men bytte fastighetsbeteckning i samband med expropriationen/avstyckningen till njurunda prästbol 1:107. Enligt arkivsökning i Sundsvalls museum så har information och bilder påträffats som bekräftar att en s.k. vägstation har funnits på platsen där dåtidens ”vägverket” hade sina större fordon förvarade här i två stora garagebyggnader.

Figur 7. Historiskt flygfoto över båda fastigheterna med fastighetsgränser inritade. (årtal okänt, lantmäteriet)

Figur 8. "Vägstation Y3, Matfors, filial Njurunda." Byggnad med garage i mitten, bostäder (två våningar) till höger. Fotat 1960-1970. (Sundsvalls museum) Detta ska vara den byggnad som i figur 5 & 6 ligger längst söderut inom fastigheten 1:107. Likadan bild finns på Sundsvalls museum, men då tagen mellan 1940-1950.

Figur 9. "Vägstation Y3, Matfors, filial Njurunda." Garage- och förrådsbyggnad. Garageportar på gaveln. Fotat mellan 1940-1950. (Sundsvalls museum) Detta ska vara den byggnad som ligger längs norrut inom fastigheten 1:107 på figur 5 & 6.

Figur 10. Vägstation Y3, Matfors, filial Njurunda." Garage- och förrådsbyggnad. Fotat mellan 1960-1970. (Sundsvalls museum)

Digitalt museum, information till bilderna i figur 7-10

"Kungl. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, VoV, Förråds- och verkstadsbyrån genomförde i slutet av 1940-talet/början av 1950-talet, fotodokumentation av de vägstationer som staten

genom VoV övertog från vägdistrikten i samband med vägväsendets förstatligande 1944. Under 1960-talet skedde viss kompletterande fotografering av en del vägstationer. Originalpärmarna med fotografierna tillhör Kungl. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, VoV. Förvaras i Riksarkivet, VoV, Förråds- och verkstadsbyrån, serie K I.”

2/6 2021. Samtal med Per-Olov Lindblom (070-2220052)

Per-Olov har arbetat på denna vägstation och har bekräftat att det i ena garaget var som en typ av verkstad och att de brukade tvätta av bilarna ute på gården men även inne vid en port till något av garagen. Det ska även ha funnits en mindre flyttbar tank inom fastigheten med drivmedel (diesel?) till deras fordon. Tanken ska ha stått vid gaveln av ena garaget (bild) men eftersom den var flyttbar så kan den ha stått på annat ställe inom fastigheten också. Per Olov började arbeta på platsen vid 1955, men kan inte säga när verksamheten uppfördes eller lades ner.

Njurunda prästbol 1:19 har sedan 1938 innehaft busstation samt därefter har en bensinstation funnits på plats mellan åren 1962-71. Verksamheten omfattade en kioskbyggnad för försäljning av drivmedel samt ett bostadshus med smörjbrygga i källaren. Utomhus fanns pumpar för drivmedel, spolplatta samt förvaringsutrymmen för bensin, diesel, fotogen samt eldningsolja. Drivmedlen förvarades i markcisterner samt ovanjordcisterner. Fastigheten var privatägd fram till 1989 då kommunen köpte denna och enligt utsago ska de sista byggnaderna från den tidigare verksamheten ha rivits i samband med försäljningen. I bilaga 1 återges mer detaljerat kring historik om bensinstationens verksamhet och byggnadernas placering, se även figur 7.

Nuvarande markanvändning

Fastigheten Njurunda prästbol 1:19 används i dagsläget som naturmark/parkyta, och Njurunda prästbol 1:107 är en grusad yta som används som parkeringsyta.

Tidigare undersökningar

2004 genomförde Sweco, på uppdrag av SPIMFAB, markundersökningar inom Njurunda prästbol 1:19, se bilaga 1. Utifrån misstankar om att gamla cisterner kunde finnas kvar i marken genomfördes en schaktsanering där en cistern grävdes upp och kontrollprover påvisade att marken i övrigt inte var kontaminerad av PAH/petroleumföreningar. Dock, grundvattenprover påvisade förekomst av tyngre kolväten vilket antogs komma från att cisterner legat nedgrävda på dessa platser där proverna togs. Schaktade områden anges därefter vara återfyllda med rena fyllmassor. Se bilaga 2 för saneringsrapporten.

Samtliga rapporter från SPIMFAB-projektet redovisades till miljökontoret och finns där arkiverade. Rapport för efterbehandling finns i två liknande versioner, 2005-09-20 samt

2006-09-27. Båda är bilagda detta PM som referenser men hänvisningar görs till den senare då den är något mer utförlig.

Potentiella föroreningar

Utifrån det historiska underlag som presenterats ovan bedöms risken för föroreningsförekomst vara liten till måttlig, då markanvändningen av platsen inte har varit av större miljöpåverkande karaktär.

Dock finns en liten risk för förekomst av föroreningar genom att fastigheten 1:107 nyttjats som parkeringsyta under en längre tid och undersökningar bör göras för att utröna om spill eller dropp av petroleumprodukter från fordon påverkat marken negativt. Även byggnadsrester eller fyllnadsmassor med okänt ursprung kan vara kontaminerade och finnas kvar från de tidigare byggnationerna som funnits på platsen.

Eftersom fastigheten 1:19 sedan tidigare är undersökt och åtgärdad anses inget behov föreligga av ytterligare markundersökningar. I samband med saneringen påvisade prover från schakten halter under motsvarande generella riktvärden för känslig markanvändning (KM) och där schakt gjorts återfylldes sedan med rena massor. Fastigheten anges i MIFO-databasen som åtgärdad och avskrivnen med bedömningen att den kan användas för bostäder eller parkmark med undantag från uttag av grundvatten för dricksvatten, vilket i dagsläget inte heller är aktuellt då området är anslutet till det kommunala VA-nätet.

Analysresultaten från markproverna som togs i samband med schakten har jämförts mot dagens gällande riktvärden för KM (Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenad mark, känslig markanvändning. 2016) och resultatet visar på detsamma - att halter i mark underskrider riktvärdena för KM.

Områdets nyttjande som parkmark sedan saneringen anses rimligen inte haft en negativ påverkan på marken vilket i sig skulle motivera behov av nya markundersökningar.

Utifrån att spår av petroleumföroreningar påträffades i grundvattnet vid tidigare undersökning på platser där cisterner legat nedgrävda, så föreslås att en uppföljning av detta görs för att utvärdera om grundvattnets status kvarstår eller om förändring skett över åren nu när den förmodade källan sedan 15 år är borttagen.

Rekommendationer

Då det finns en liten men möjlig risk att föroreningar förekommer i form av okända fyllnadsmassor i grusplanen, samt eventuellt olja på markytor, rekommenderas att en översiktlig markundersökning genomförs inom fastigheten 1:107.

Grundvattnets kvalitet inom fastigheten 1:19 bör kontrolleras som uppföljning mot tidigare resultat från undersökningen 2004.

Vid schakt behöver entreprenör vara observant på eventuella föroreningar och i det fall misstanke uppstår genomförs provtagning och analys. Överskottsmassor kontrolleras genom provtagning och analys så att ett korrekt externt omhändertagande säkerställs.

Bilagor

Bilaga 1 Miljöteknisk markundersökning, Njurunda Prästbol 1:19.
SWECO VIAK 2004-09-12

Bilaga 2 Efterbehandling av f d bensinstation, Prästbol 1:19.
SWECO VIAK 2006-09-27

*Bilaga 3 Efterbehandling av f d bensinstation, Prästbol 1:19.
SWECO VIAK 2005-09-20*